

Uhapsiti ratne zločince

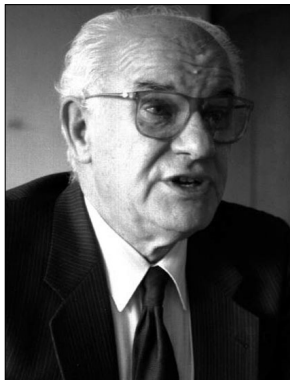
Pišu:

Wolfgang PETRIĆ

Jakob FINČI

Božidar MATIĆ

Ovog novembra navršava se deset godina otkako je Dejton postao vrlo česta uzrečica diljem Balkana, kada su predsjednici Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije parafirali mirovni sporazum u ovoj američkoj vazduhoplovnoj bazi na srednjem zapadu SAD. Iako je Dejtonski sporazum okončao rat, nije ponudio plan za održivu državnu strukturu u Bosni i Hercegovini. Značajne strane intervencije obilježile su godine nakon potpisivanja, uz superviziju međunarodnog "visokog predstavnika" sa sveobuhvatnim ovlastima i uz podršku brojnih vojnih snaga. Uprkos ovakvim aktivnostima, rezultati sporazuma izloženi su sve većim kritikama. Mnogi posmatrači misle da se postkonfliktni dogovor do sada trebao u potpunosti provesti, što bi po njihovom mišljenju proizvelo demokratsku, samoodrživu i pluralističku Bosnu i Hercegovinu. Nažalost, to danas nije slučaj i uprkos mnogim dostignućima, zemlja je i dalje u nepredvidivoj situaciji i u velikoj mjeri ovisna o vanjskoj pomoći - i u finansijskom i političkom smislu.

Još jedna desetogodišnjica nameće dodatni razlog zašto bh. državljani možda i nisu raspoloženi za slavlje. Jula 1995. godine, snage Srba u BiH pod vojnim vodstvom generala Ratka Mladića i političkim vodstvom Radovana Karadžića pregazile su istočnobosansku enklavu Srebrenica - "zaštićenu zonu" UN-a - i sistematski ubile više od 7.000 Srebreničana. Video-zapis prikazan prošle sedmice tokom suđenja bivšem predsjedniku Srbije Slobodanu Miloševiću pred Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju u Hagu predstavlja živ podsjetnik veličine tog zločina - ali i neuspjeh Srbije da ga otvoreno prizna.

Dejtonsko obećanje pravde za te i druge žrtve bh. tragedije do danas nije ispunjeno.

Ipak, danas se nekadašnjem glavnom čovjeku Srbije Slobodanu Miloševiću sudi pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju u Hagu - nešto što je u vrijeme osnivanja Suda malo posmatrača moglo zamisliti. Osim toga, Srbija je u posljednje vrijeme pokazala konstruktivniji stav prema Tribunalu, koji zaslužuje da se dodatno ohrabri i kojem će video-snimak pogubljenja možda dati novi podstrek. Nažalost, dvije osobe koje su na najneposredniji način odgovorne za uništenje Bosne i Hercegovine, Mladić i Karadžić, i dalje su na slobodi.

Dok primarna odgovornost za ovakvo loše stanje mora pripasti rukovodstvu bh. Srba i njihovim mentorima u Beogradu, iz svoje bh. misije ni NATO, a ni međunarodna zajednica ne izlaze nepovrijeđeni. NATO-ove

Dejtonsko obećanje pravde za te i druge žrtve bh. tragedije do danas nije ispunjeno

Stabilizacijske snage (SFOR), kao glavni instrument obezbjeđenja sigurnosti na ovom području djelovanja, bile su odgovorne osigurati da optuženi za ratne zločine ne prođu nekažnjeno. Ova je obaveza sada prenjeta na Evropsku uniju, koja je prošlog decembra preuzela odgovornosti od NATO-a.

Ne razumijemo u potpunosti šta je razlog neuspjeha NATO-a u hapšenju Karadžića i Mladića. Međutim, mi znamo da ova obaveza, bilo gdje da ona priprada, neće jednostavno nestati niti će međunarodnoj zajednici biti lako udaljiti se od bliskog rukovođenja bosansko-hercegovačkim pitanjima sve dok su najtraženiji na slobodi. Neuspjeh u hapšenju Mladića i Karadžića i danas je stalna mrlja na ugledu međunarodne zajednice - gotovo jednako velika i ozbiljna kao i nesposobnost sprečavanja genocida u Srebrenici.

Stoga mi apeliramo na vlade koje su zainteresovane za budućnost Bosne i Hercegovine - uključujući Vladu SAD - da osiguraju dovođenje odgovornih za genocid u Srebrenici pred lice pravde. Znamo iz sopstvenog iskustva na terenu da će, sve dok su Karadžić i Mladić na slobodi, sadašnji međunarodni izaslanik u Bosni i Hercegovini lord Ešdaun imati svezane ruke u rješavanju mnogih pitanja. Njihovo hapšenje uklonilo bi - ako ne i najveću prepreku reformama i napretku u ovom ratom poharanom društvu - onda prepreku koja se često koristi kao izgovor za nedjelovanje.

Vjerujemo da 2005. godina nema samo simboličan značaj u odnosu ratnih zločina i procesa pomirenja u Bosni i Hercegovini. Kakve god da su bile računice iza nedovoljne volje NATO-a da uhapsi Karadžića i Mladića kasnih devedesetih, danas su se varijable u toj jednačini promijenile - i na terenu i u prijestonicama zemalja jemača Dejtonskog sporazuma. Vjerujemo da se danas bolje razumije veza između uspješne izgradnje države, pravde i odgovornog povlačenja iz postkonfliktnih područja.

Nadograđujući na ovo sve više prisutno shvatanje, organizujemo međunarodnu konferenciju u Ženevi 20-21. oktobra 2005. godine sa fokusom na ovo pitanje. Konferencija će biti pripremljena tako da pruži priliku za dalje istraživanje ovog kompleksnog odnosa - preduslova za dogovor međunarodnih interesnih strana i državljana BiH o prijeko potrebnom domaćem planu reformi za budućnost Bosne i Hercegovine nakon deset godina. I konačno, Evropska unija uvažava svoju obavezu u predvođenju napora na stabilizaciji i integraciji na Balkanu. Hapšenje Karadžića i Mladića predstavljalo bi opipljiv dokaz da je to uvažavanje više od dobrih namjera.